

Innspill til hvordan døve og hørselshemmede opplevde/opplever det under korona

Norges Døveforbund ser at Regjeringen har oppnevnt en granskningskommisjon. Vi har forstått det slik at vi kan sende inn innspill om hvordan døve og hørselshemmede opplevde/opplever det under korona. Ettersom kommisjonene skal granske hva som er gjort og ikke gjort både nasjonalt og kommunalt nivå, ser vi oss nødt til å få sende her ulike temaer som berørte/berører oss.

Tolk i offentlig sektor (pressekonferanse og andre relevante arenaer)

Dette har gått svært bra. Vi har ikke opplevd tidligere så bra tilgang på tolk. Det er veldig gledelig for oss å se at det er tolk på riksdekkende TV. Vi vil gjerne at dette skal også gjelde andre saker enn korona. Fram til nå så er det kun korona som får tolk. Vi har også sett at det er enkelte kommuner som har med tegnspråktolker til lokale pressekonferanser om korona. Vi ønsker at dette initiativet også skal gjelde alle større kommuner som har lokale pressekonferanser på tv.

Vi har noen innspill på hvordan tolkingen kan fungere mye bedre på TV. For eksempel er det ofte dårlig belysning, tolkene virker dårlig forberedte, de er gjemt bort i en krok når de står der og tegnspråktolker. Vi savner en dialog med arrangørene der vi kan komme med brukerperspektivet i hvordan ting fungerer.

Tolk på individuelt nivå (legebesøk, jobbsammenheng osv)

Tolketjenesten stengte ned tjenestene uten å ha en nærmere dialog med oss. Deres begrunnelse er smittefrykten, men vi spør om det kommer foran vår lovfestede rett til å få tolk? Vi har historier om folk som er alvorlig syke og som måtte til sykehus, men ikke fikk tolk. Eller døve som jobber i samfunnskritiske yrker som ikke får tolk og kan da ikke gjennomføre deres arbeid. Vi mener at tolketjenesten begikk et lovbrudd der de brøt deres plikt til å levere tolk. Det er ikke et lokalt tilfelle, men noe som skjedde over hele Norge. Alle landets tolketjenester stengte ned. Det kom som et sjokk for oss brukerne.

Vi har forståelse for at noen tilfeller er viktigere enn andre. Vi kan forstå at det droppes tolk til foreldresamtaler og lignende. Men vi har ikke forståelse for at tolketjenesten stengte fullstendig ned uten å ha en dialog med brukerorganisasjonene for å finne løsninger de kunne ta i bruk. De prøvde etter hvert å bruke skjermtolk, men det kom veldig brått på og uten skikkelig dialog med brukerorganisasjonene. Vi har savnet dialog og drøfting hele veien.

Krisepakker ikke designet for mindre foreninger

Vi har flere døveforeninger som faller utenfor krisepakke løsningene, på grunn av 60%-grensen, og kravet om at man må ha tapt over 25 000 kroner for å kunne søke om kompensasjon.

Det skapes store geografiske forskjeller. De små lokallagene våre er ikke store i nasjonal

sammenheng, men de er veldig viktige der de er, som fritidstilbud for barn og unge, hjelp og støtte i hverdagen, sosiale møteplasser for eldre døve.

Mange døveforeninger arrangerer ikke nettkurs, fordi de ikke vet hvordan det skal gjøres. De har ikke god nok digital kompetanse til å få gjennomført nettbaserte tjenester. Krisepakken for frivillighet treffer ikke godt nok. Det blir fokusert altfor mye på idretten. Den nye kompensasjonsordningen som Abid Raja la frem på senhøsten, har fremdeles nedre grensen på 25.000kr.

Vi har døveforeninger som har fremleie av sine lokaler, avlyste tegnspråkkurs, foredrag, omvisninger, loddsalg, cafe osv. Disse aktivitetene bidrar mye til økonomien til døveforeningene. Vi foreslår og ønsker at beløpsgrensen på kr 25.000 fjernes. Norges Døveforbund støtter ellers hva Frivillighet Norge foreslo ovenfor Kulturdepartementet; en tiltakspakke for omstilling hvor frivillige organisasjoner kan søke om støtte til investeringer som er gjort for å kunne opprettholde drift og tilpasse virksomheten i perioden og for å kunne sette i gang ny aktivitet innenfor de rammene som fortsatt gjelder.

Døve studenter får fjernundervisning uten tolk og videoundervisning uten tekst.

Døve studenter har opplevd og opplever fremdeles den dag i dag at undervisningene blir gjennomført digitalt. Forelesninger /webinarer /kurs skjer digitalt uten at det blir tekstet.

I første av pandemien opplevde døve / hørselshemmede barn og unge på skolen sin at de fikk anmerkning hvis man ikke holdt avstand. Dette blir vanskelig da en elev må trekke seg nærmere en person for å se / høre hva sin medelev sier. Ved 6 anmerkninger, får man nedsatt ordenskarakter. Ved å være døv /hørselshemmet og bruke teleslynge eller snakke norsk tegnspråk, så er det ikke optimalt å stå altfor langt fra hverandre, for å kunne oppfatte riktig hva sine medelever sier, og særlig inne i klasserommene og ved gruppearbeid.

NAV Tolketjenesten kan ikke tilby nok tegnspråktolker til elever som har digital undervisning. Det kreves mer av tolkene og døve og hørselshemmede tegnspråklige på digitale flater. Det må flere pauser til og bytte av tolker underveis i en digital undervisning, enn ved fysisk oppmøte. Tolketjenesten har prioritert og prioriterer fremdeles liv / helse og billedtolking. Vi forstår at liv og helse er mer viktige. Men kan ikke akseptere at dette går utover antall tolker som er ledige til skoleoppdrag.

Videre har vi døve / hørselshemmede elever som har deltidsopplæring gjennom Statped. De har opplevd strenge smitteverntiltak, og det har medført at disse elevene har fått fjernundervisning i og på tegnspråk. Disse elevene er integrerte i sine nærskoler, og medfører at de får undervisning og deltidsopphold gjennom digitale flater. Dette er utmattende, elevene mister motivasjonen og sliter psykisk. De føler seg ensomme i sitt skoleløp.

Munnbind med vindu/ tilrettelegging for døve og hørselshemmede

Avslutningsvis ønsker vi å gjøre komiteen oppmerksom på muligheten til å importere eller egenprodusere munnbind med vindu slik at døve og hørselshemmede kan fortsatt få med seg deler av kommunikasjonen.

Norges Døveforbund har fått tilbakemeldinger fra sine medlemmer som opplever seg som mer isolert etter at munnbindet ble innført som en generell forebygging mot Covid-19. NDF hilser munnbindet velkommen, men ønsker å gjøre komiteen oppmerksom på at det er mange døve og hørselshemmede som av åpenbare grunner ikke kan opprettholde et adekvat kommunikasjonsnivå med vanlige, tildekkede munnbind og ønsker å be komiteen om å undersøke muligheter for å enten produsere munnbind med vindu selv eller importere dette slik at dette kan deles ut til relevante organer som er i kontakt med døve og hørselshemmede.

Vi henstiller kommisjonen til å belyse våre punkter i deres arbeid som skal etter planen leveres i utgangen av mars 2021.

Norges Døveforbund stiller gjerne opp til møte, hvis det er behov for ytterligere utdypning.

Mvh.

Petter Noddeland
Generalsekretær
Norges Døveforbund

Elisabeth F. Holte
Interessepolitisk rådgiver
Norges Døveforbund

Adriana Fjellaker
Interessepolitisk rådgiver
Norges Døveforbund